

Toesturen
aan Cie.

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Publiekstekst Wet investeren in jongeren

Juni 2009

Deze publicatie is gemaakt door Stimulansz in opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Stimulansz spreekt haar dank uit aan alle auteurs, co-auteurs en expertpanels, die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van de publicatie.

Aan de totstandkoming van deze publicatie is de grootst mogelijke zorg besteed. Stimulansz kan echter niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele onjuistheden, noch kunnen aan de inhoud rechten worden ontleend.

Wet investeren in jongeren (WIJ)

Wat is de WIJ?

WIJ staat voor Wet investeren in jongeren (WIJ). Dit is een nieuwe wet die ervoor moet zorgen dat alle jongeren tot 27 jaar een opleiding volgen of werken. Ook de jongeren die nu niet naar school gaan en geen werk hebben. Alle jongeren die naar UWV WERKbedrijf of een jongerenloket gaan voor werk of een uitkering, krijgen van de gemeente een opleiding of een baan aangeboden. En jongeren die werken of een opleiding doen en niet genoeg geld hebben, kunnen een uitkering krijgen.

Waarom komt deze wet voor jongeren er nu?

De regering wil niet dat jongeren zonder diploma of zonder werkervaring thuis zitten. Met deze wet probeert de regering zoveel mogelijk jongeren aan een goede opleiding en een goede baan te helpen. Juist als je jong bent is het belangrijk dat je je school afmaakt en werkervaring opdoet. Doe je dat niet, dan kun je daar je hele leven last van hebben. De kans dat je dan lang van een uitkering moet leven is groot. En van een uitkering word je niet rijk. Met een diploma of werkervaring heb je meer kans een goede baan te vinden. Je bent dan onafhankelijk en verdient je eigen geld. En er zijn altijd mensen met een diploma nodig. Nu en in de toekomst.

Ik wil niet werken of naar school, maar wel een uitkering. Kan dat?

Nee, dat kan niet. Je krijgt alleen een uitkering als je ook werkt of naar school gaat. Er is een uitzondering: kun je door een ziekte of psychische of lichamelijke problemen niet werken of leren, dan kun je wél een uitkering krijgen.

Wat gebeurt er als ik een uitkering aan wil vragen?

Zodra je bij het WERKbedrijf of jongerenloket komt voor een uitkering, krijg je een gesprek met een medewerker. Die bekijkt welke opleiding je hebt gedaan en of je al werkervaring hebt. Misschien is er een geschikte baan voor je en kun je meteen solliciteren. Is er geen betaald werk voor jou? Dan krijg je een werkleeraanbod. Dat is een opleiding of werk, of allebei. Pas als je die opleiding volgt of werkt, kun je een uitkering krijgen. Maar die krijg je alleen als je niet genoeg geld hebt om van te leven. Krijg je voor de opleiding en het werk dat je doet bijvoorbeeld maar een kleine vergoeding? Dan kun je daarbij nog een uitkering krijgen.

Wat is een werkleeraanbod?

Dit is een opleiding of een baan of allebei. Er kunnen ook nog andere dingen bij het werkleeraanbod horen, zoals:

- vrijwilligerswerk;
- een cursus hoe je moet omgaan met geld en schulden;
- een inburgeringscursus;
- begeleiding bij het afkicken van een verslaving.

Wat je precies gaat doen hangt af van wat jij wilt en goed kunt, maar ook van wat de gemeente nodig vindt voor jou en je kan aanbieden. Dit verschilt per gemeente. Dat komt omdat elke gemeente zelf afspraken hierover maakt met scholen, werkgevers en organisaties. Je kunt leren voor een gewoon vak en daarin stage lopen of werken. Je kunt bijvoorbeeld leren voor loodgieter of timmerman of een opleiding volgen in de horeca en tegelijk meewerken in een kantine. Maar dit zal geen gewone (v)mbo- of hbo-opleiding zijn. Die horen niet bij een werkleeraanbod.

Hoe gaat een werkleeraanbod in zijn werk?

Je praat met je klantmanager over wat je kunt gaan doen en wanneer. Dit is je werkleertraject. Geef hierbij aan wat jij graag wilt doen. Je klantmanager zet de mogelijkheden en jouw wensen op papier, in je trajectplan. Je krijgt daarna een officiële brief van de gemeente waarin de afspraken over jouw trajectplan staan. De gemeente probeert zoveel mogelijk rekening te houden met jouw wensen, maar beslist uiteindelijk wat je precies gaat doen. Dat kan dus ook iets anders zijn dan wat jij wilt.

Hoe lang duurt een werkleertraject?

Een werkleertraject duurt net zo lang als nodig is. Het stopt wanneer je:

- een betaalde baan hebt gevonden;
- een opleiding gaat doen waarvoor je studiefinanciering of Wtos (een tegemoetkoming in de schoolkosten) krijgt; of
- 27 jaar oud wordt.

Ben je klaar met het werkleertraject, maar heb je nog geen betaalde baan? En ben je ook nog geen 27 jaar? Dan krijg je opnieuw een werkleeraanbod van de gemeente.

Mag ik altijd om een werkleeraanbod vragen?

Ja, dat mag. Je moet natuurlijk wel tussen de 16 en 27 jaar oud zijn. Ben je 16 of 17 jaar? Dan moet je wel een schooldiploma hebben (HAVO, VWO of MBO2). En je mag best al een baantje hebben, maar voor niet meer dan 15 uur per week.

Maar soms heeft het geen zin om een werkleeraanbod aan te vragen. Je hebt namelijk niet altijd recht op een werkleeraanbod (en op een uitkering), zoals in de volgende gevallen:

- Je hebt meer inkomsten dan wat je aan uitkering kunt krijgen (zie 'Hoe hoog is de uitkering?'). Het maakt hierbij niet uit of je een partner hebt met (veel) inkomsten. En het maakt ook niet uit of je nog vermogen hebt, bijvoorbeeld spaargeld. Het gaat alleen om jouw eigen inkomsten.
- Je hebt recht op een andere uitkering, bijvoorbeeld een WW-uitkering of Wajonguitkering.
- Je hebt al een uitkering voor kunstenaars (WWIK) of je partner heeft een WWIK-uitkering.
- Je kunt recht hebben op een uitkering voor zelfstandigen (Bbz).
- Je hebt van je baas onbetaald verlof gekregen.
- Je hebt je niet aan de afspraken met de gemeente gehouden. Je krijgt dan een tijdje geen werkleeraanbod (zie ook 'Wat gebeurt er als ik mijn verplichtingen niet nakom?').
- Je zit in de gevangenis.

Wanneer heb ik recht op een uitkering?

Voor een uitkering moet je 18 jaar of ouder zijn. Daarbij zijn er twee mogelijkheden:

1° mogelijkheid: Je hebt een werkleeraanbod gekregen:

Heb je weinig of geen inkomsten of vermogen en je partner ook niet? Dan kun je recht hebben op een uitkering.

2° mogelijkheid: Je hebt een ernstige ziekte of een beperking. Daardoor kun je niet leren of werken en dus ook geen werkleertraject volgen:

Wanneer je geen eigen inkomsten of vermogen hebt (en je partner ook niet), kun je recht hebben op een uitkering voor jongeren (zie ook 'Ik kan niet werken of leren. Kan ik toch een uitkering krijgen?').

Vermogen is geld of spullen die veel geld waard zijn, zoals een auto. Heb je vermogen? Dan mag dat niet méér waard zijn dan een bepaald bedrag. Dat bedrag is € 5.455 als je alleenstaand bent of € 10.910 als je alleenstaande ouder bent of getrouwd bent of samenwoont. Heb jij (of je partner) meer vermogen? Dan heb je geen recht op een uitkering.

Hoe hoog is de uitkering voor jongeren?

De hoogte van de uitkering hangt af van je leeftijd. Er is een bedrag voor jongeren van 18, 19 en 20 jaar en een bedrag voor jongeren van 21 jaar en ouder. Als je jonger bent dan 18 jaar krijg je geen uitkering. Je ouders kunnen dan nog kinderbijslag voor jou krijgen. Verder maakt het uit of je alleen woont of samen met een partner of kind. Er zijn verschillende bedragen voor alleenstaanden, alleenstaande ouders en voor gehuwden en samenwonenden. Je krijgt alleen een uitkering voor gehuwden of samenwonenden als jouw partner ook een werkleeraanbod heeft.

De uitkering is altijd een aanvulling op je eigen inkomsten. Verdien je geld met het werk dat je doet, maar niet zo veel? Dan vult de uitkering dit aan tot het uitkeringsbedrag dat voor jou geldt. Je kunt ook zeggen dat je salaris van de uitkering wordt afgetrokken.

Woon je samen of ben je getrouwd? Dan tellen de inkomsten van je partner ook mee. Inkomsten als kinderbijslag, huur- en zorgtoeslag tellen niet mee voor de uitkering. Die mag je dus houden naast je uitkering.

Vakantiegeld

Bij je uitkering krijg je vakantiegeld. Dit spaart de gemeente op en betaalt zij in juni in één keer uit, samen met je gewone uitkering. Je krijgt je vakantiegeld eerder als je uitkering stopt.

Bedragen per 1 juli 2009 netto per maand, uitgesplitst in uitkering en vakantiegeld:

Alleenstaanden:

18, 19 of 20 jaar

uitkering € 212,55

vakantiegeld € 11,19

21 t/m 26 jaar

uitkering € 615,16 (plus eventuele toeslag van maximaal € 246,06)

vakantiegeld € 32,38 (plus eventuele toeslag van maximaal € 12,95)

Alleenstaande ouders:

18, 19 of 20 jaar

uitkering € 458,61

vakantiegeld € 24,14

21 t/m 26 jaar

uitkering € 861,22 (plus eventuele toeslag van maximaal € 246,06)

vakantiegeld € 45,33 (plus eventuele toeslag van maximaal € 12,95)

Gehuwden en samenwonenden, allebei recht op de uitkering en zonder kind(eren):

Beiden 18, 19 of 20 jaar

uitkering € 425,11

vakantiegeld € 22,37

Een van beiden 18, 19 of 20 jaar en een 21 jaar of ouder, maar jonger dan 27

uitkering € 827,72

vakantiegeld € 43,56

Beiden 21 jaar of ouder, maar jonger dan 27

uitkering € 1.230,32

vakantiegeld € 64,75

Gehuwden en samenwonenden, allebei recht op de uitkering en met kind(eren):

Beiden 18, 19 of 20 jaar

uitkering € 671,17

vakantiegeld € 35,32

Een van beiden 18, 19 of 20 jaar en een 21 jaar of ouder, maar jonger dan 27

uitkering € 1.073,78

vakantiegeld € 56,51

Beiden 21 jaar of ouder, maar jonger dan 27

uitkering € 1.230,32

vakantiegeld € 64,75

Uitkering als je in een instelling woont:

alleenstaanden en alleenstaande ouders

uitkering € 273,95

vakantiegeld € 14,42

gehuwden en samenwonenden, allebei in een instelling

uitkering € 426,10

vakantiegeld € 22,43

Woon je in een instelling? Dan heb je ook recht op een tegemoetkoming voor de ziektekostenpremie. Die is € 43 als je alleenstaand of alleenstaande ouder bent en € 80 als je getrouwd bent of samenwoont.

Kan ik een toeslag krijgen op mijn uitkering?

Je kunt bij je uitkering nog extra geld krijgen. Dit is een toeslag. Of je een toeslag krijgt hangt af van hoe en met wie je woont. Woon je alleen of alleen met je kind(eren)? En moet je huur, gas, water en elektriciteit helemaal zelf betalen? Kun je deze kosten niet delen met iemand anders? Dan heb je recht op een toeslag bovenop je uitkering. Die toeslag is maximaal € 246,06 per maand, met daarbij € 12,95 vakantiegeld.

Woon je samen met je partner? Dan heb je geen recht op een toeslag.

Lagere uitkering

Woon je samen met je partner en wonen er nog meer mensen in het huis? Delen jullie huur, gas, water en elektriciteit met die mensen? Dan krijgen jullie geen toeslag, maar waarschijnlijk zelfs een lagere uitkering. De gemeente kan jullie uitkering verlagen omdat jullie minder kosten hebben.

Voorbeelden uitkering:

Alleenstaanden

Je bent 19 jaar en woont bij je ouders. Je hebt per maand € 150 netto aan inkomsten. De uitkering is dan € 212,55 - € 150 = € 62,55 per maand.

Je bent 23 jaar, woont zelfstandig en kunt je woonkosten met niemand delen. Je verdient per maand € 180. De uitkering is dan € 615,16 + een toeslag van € 246,06 - € 180 = € 681,22 per maand.

Alleenstaande ouders

Je bent 20 jaar, hebt een baby en je woont bij je moeder in huis. Je hebt geen eigen inkomsten. De uitkering is dan € 458,61 per maand. Je krijgt geen toeslag.

Je bent 23 jaar, woont zelfstandig met je kind van 2 en je kunt je woonkosten met niemand delen. Je verdient per maand € 80. De uitkering is dan € 861,22 + een toeslag van € 246,06 - € 80 = € 1027,28 per maand.

Gehuwden en samenwonenden, allebei recht op een uitkering

Jij bent 20 jaar, je partner 25, jullie wonen zelfstandig en kunnen de woonkosten met niemand delen. Jullie hebben allebei een werkleeraanbod en verdienen samen per maand € 230. De uitkering is dan € 827,72 - € 230 = € 597,72 per maand.

Jij bent 23 jaar, je partner 26, jullie hebben een kind van 14 maanden en wonen in bij jouw ouders. Jullie hebben allebei een werkleeraanbod. Je partner verdient per maand € 300. De uitkering zou dan € 1.230,32 - € 300 = € 930,32 per maand zijn. Waarschijnlijk krijgen jullie een lagere uitkering, omdat je de huur en andere kosten met je ouders kunt delen.

Waar moet ik het werkleeraanbod aanvragen?

Bij het WERKbedrijf bij jou in de gemeente of regio. Vaak zit het WERKbedrijf bij het Werkplein in. Het WERKbedrijf stuurt jouw aanvraag door naar de gemeente. Veel grotere gemeenten hebben een jongerenloket. Hier kun je het werkleeraanbod ook aanvragen.

De klantmanager van de gemeente bekijkt of je een werkleeraanbod krijgt. Hiervoor moet je misschien nog informatie en bewijsstukken geven. Heb je recht op een werkleeraanbod? Dan bekijkt de klantmanager eerst samen met jou wat je precies gaat doen en wanneer. Dit schrijft je klantmanager op in een trajectplan.

De gemeente bekijkt meteen of je ook recht hebt op een uitkering. Die hoeft je dus niet apart aan te vragen. Als je recht hebt op een uitkering, dan krijg je deze als de gemeente alle gegevens heeft die hiervoor nodig zijn.

Ik kan niet werken of leren. Kan ik toch een uitkering krijgen?

Je hoeft niet te werken of te leren als je dit door een ziekte, beperking of psychische problemen niet kunt. Om dan toch een uitkering te krijgen moet je aan de volgende voorwaarden voldoen:

- Je hebt geen of weinig inkomsten of vermogen (zie ook 'Wanneer heb ik recht op een uitkering?'). Ook de inkomsten en het vermogen van je partner tellen mee voor de uitkering
- Je hebt geen recht op een andere uitkering, bijvoorbeeld een Wajonguitkering.
- En je hebt wél een verklaring van de dokter. Hierin staat wat je precies hebt en dat je daardoor niet kunt werken of leren. In de verklaring staat ook hoe lang je waarschijnlijk niet kunt werken of leren, bijvoorbeeld een jaar of twee jaar. Je hebt dan na die periode een nieuwe verklaring nodig. Krijg je die niet omdat je volgens de dokter wel kunt werken of leren? Dan krijg je eerst een werkleeraanbod en pas daarna een uitkering. Als de dokter vindt dat je een medische behandeling nodig hebt, moet je je laten behandelen.

Ik heb een kind. Mag ik voor mijn kind zorgen in plaats van te werken of te leren?

Als jonge ouder wil je graag voor je kind zorgen, zeker als dat nog klein is. Toch is het belangrijk dat je je kansen op betaald werk vergroot. Dat doe je niet door altijd thuis te zijn met je kind. Je moet dus wel een werkleertraject gaan doen en werken of leren.

Is je kind jonger dan vijf jaar? Dan moet je wel naar school, maar hoeft je niet te werken als je dat niet wilt. Je moet hier wel zelf om vragen bij het WERKbedrijf.

Heb ik ook verplichtingen met het werkleeraanbod of de uitkering?

Jazeker. Hieronder staan de belangrijkste:

- **Informatie doorgeven:**
Je moet alle belangrijke informatie doorgeven aan het WERKbedrijf of aan de gemeente. Belangrijke informatie is bijvoorbeeld dat je op jezelf gaat wonen of gaat samenwonen, dat je geld gaat verdienen met een bijbaantje of dat je partner betaald werk heeft gevonden. Of dat je niet langer ziek bent of een beperking hebt. Alles wat van invloed kan zijn op je werkleertraject of op de uitkering, moet je doorgeven aan de gemeente. Dit moet je zo snel mogelijk doen.
- **Zorgen dat je kans op betaald werk groter wordt:**
Hiervoor moet je meewerken aan een onderzoek naar je mogelijkheden, dus naar welk werk of welke opleiding je zou kunnen doen. Ook moet je meewerken aan het maken van je trajectplan. Het is belangrijk dat je goed meewerkt. Want door te werken of te leren vergroot je de kansen op betaald werk. Je krijgt meer kennis en een diploma, en je doet werkervaring op.
- **Afspraken en regels nakomen:**
Je maakt met je klantmanager afspraken over je werkleertraject. Wat je gaat doen, wanneer en hoe. Die afspraken staan in je trajectplan. Hieraan moet je je houden. Ook afspraken die je maakt met je leraren of met je werkgever kom je na. En je moet je overal netjes gedragen. Ook moet je op tijd doorgeven dat je met vakantie wilt. En je mag niet langer met vakantie dan je hebt afgesproken met de gemeente. Zie ook 'Mag ik met vakantie?'.
• **Geen onredelijke eisen stellen:**
Je mag altijd vertellen wat jouw wensen zijn voor werk en opleiding. Daar houdt de gemeente als het kan ook rekening mee. Maar als jouw wensen niet mogelijk zijn, mag je niet eisen dat je werkleeraanbod toch aan je wensen voldoet. Zo mag je niet eisen dat je niet 's ochtends hoeft te werken omdat je zo slecht bent in vroeg opstaan, terwijl je werkgever wil dat je om half negen begint.
- **Je best doen bij sollicitaties en aangeboden werk aannemen:**
Ga je solliciteren? Dan moet je je best doen om de baan te krijgen. Misschien krijg je tijdens je opleiding of stageplek een baan aangeboden. Bijvoorbeeld bij de werkgever waar je stage loopt. Of ergens anders. Als die baan geschikt voor jou is, moet je die aannemen.

Wat gebeurt er als ik mijn verplichtingen niet nakom?

Dat heeft altijd gevolgen voor je werkleeraanbod en je uitkering. De gemeente kan drie dingen doen:

- je werkleeraanbod (tijdelijk) intrekken;
- je uitkering verlagen of (tijdelijk) stopzetten;
- of allebei.

Heb je een werkleeraanbod?

De gemeente kan je werkleeraanbod (tijdelijk) intrekken. Je mag dan niet meer werken of je opleiding volgen. En je krijgt ook geen uitkering meer. Je bespreekt met je klantmanager, je werkgever of docent wat er gaat gebeuren. In het ergste geval ben je je werk of stageplek echt kwijt. Je kunt wel weer een nieuw werkleeraanbod krijgen. Ook daarbij maak je weer nieuwe afspraken, waar je je aan moet houden.

Heb je een uitkering?

De gemeente kan besluiten je werkleeraanbod niet in te trekken, maar je een maand of langer een lagere uitkering te geven. Heb je je al vaker niet aan afspraken gehouden? Heb je informatie over bijvoorbeeld inkomsten met opzet niet doorgegeven? Dan kan de gemeente de uitkering tijdelijk stopzetten. Je krijgt dan een maand of langer helemaal geen uitkering meer. De gemeente laat je weten wat je moet doen. Je krijgt bijvoorbeeld een week de tijd om bepaalde informatie door te geven. Doe je dit niet, dan wordt de uitkering definitief stopgezet. Je hebt dan geen recht meer op een uitkering.

Mag ik op vakantie?

Ja, dat mag. Je mag per jaar 13 weken naar het buitenland. Dat kan voor een vakantie zijn of voor iets anders, familiebezoek bijvoorbeeld. Je mag niet 13 weken achter elkaar naar het buitenland. Vier weken achter elkaar is het maximum. Ga je langer dan vier weken weg, dan zet de gemeente je uitkering stop. Dit gebeurt ook als je in totaal meer dan 13 weken in het jaar naar het buitenland gaat.

Ga je op vakantie in Nederland? Dan maakt het voor je uitkering niet uit hoe lang je weggaat. Maar de gemeente moet het wel goed vinden.

Er gelden voor vakantie in het buitenland en in Nederland wel een paar **voorwaarden**:

- Als je een opleiding volgt, mag je alleen weg tijdens de schoolvakanties.
- Als je werkt moet je voor je vakantieplannen toestemming vragen aan je werkgever.
- Je moet de gemeente altijd toestemming vragen voor je vakantie. Doe dit minstens vier weken van tevoren. Geef precies door wanneer je weggaat en weer terugbent. Na terugkomst moet je je melden bij de gemeente.

Ik heb al een bijstandsuitkering. Wat gebeurt daarmee?

Je kunt nog tot 1 juli 2010 een bijstandsuitkering krijgen. Lukt het niet om vóór 1 juli 2010 betaald werk te vinden en genoeg te verdienen om van te leven? Dan gaat je bijstandsuitkering vanaf die datum over in een werkleeraanbod en eventueel een jongerenuitkering van de WIJ.

Stopt jouw bijstandsuitkering eerder omdat je bijvoorbeeld werk hebt gevonden? Word je daarna weer werkloos en ben je nog geen 27 jaar? Dan krijg je geen bijstandsuitkering meer, maar geldt voor jou de WIJ. Dat betekent dat je eerst een werkleeraanbod krijgt en pas daarna eventueel een uitkering.

Ik heb een bijstandsuitkering en doe al een re-integratietraject. Moet ik daar mee stoppen?

Nee, daar moet je mee doorgaan. Hopelijk kun je na het traject aan de slag. Lukt dat niet meteen, dan kun je na je traject nog een werkleeraanbod krijgen zolang je geen 27 jaar bent.

Loopt je re-integratietraject door tot na 1 juli 2010? Dan zal de gemeente bekijken hoe jouw traject aan de eisen van een werkleeraanbod kan voldoen. Misschien moet er iets aan je traject veranderen.

Ik heb een WW-uitkering. Krijg ik een werkleeraanbod?

Je krijgt pas een werkleeraanbod als je WW-uitkering is afgelopen. Zolang je een WW-uitkering krijgt, geldt voor jou de sollicitatie- en re-integratieplicht die bij de WW hoort. Lukt het niet tijdens de WW-periode werk te vinden? En wil je na je WW een uitkering voor jongeren aanvragen? Dan krijg je op dat moment een werkleeraanbod en als je aan de voorwaarden voldoet, ook een uitkering.